

Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ & ΕΡΓΑΝΗ: Μιλάμε για μια στέρεη ανάκαμψη της απασχόλησης ή αναπαράγουμε ανακρίβειες και μισές αλήθειες;

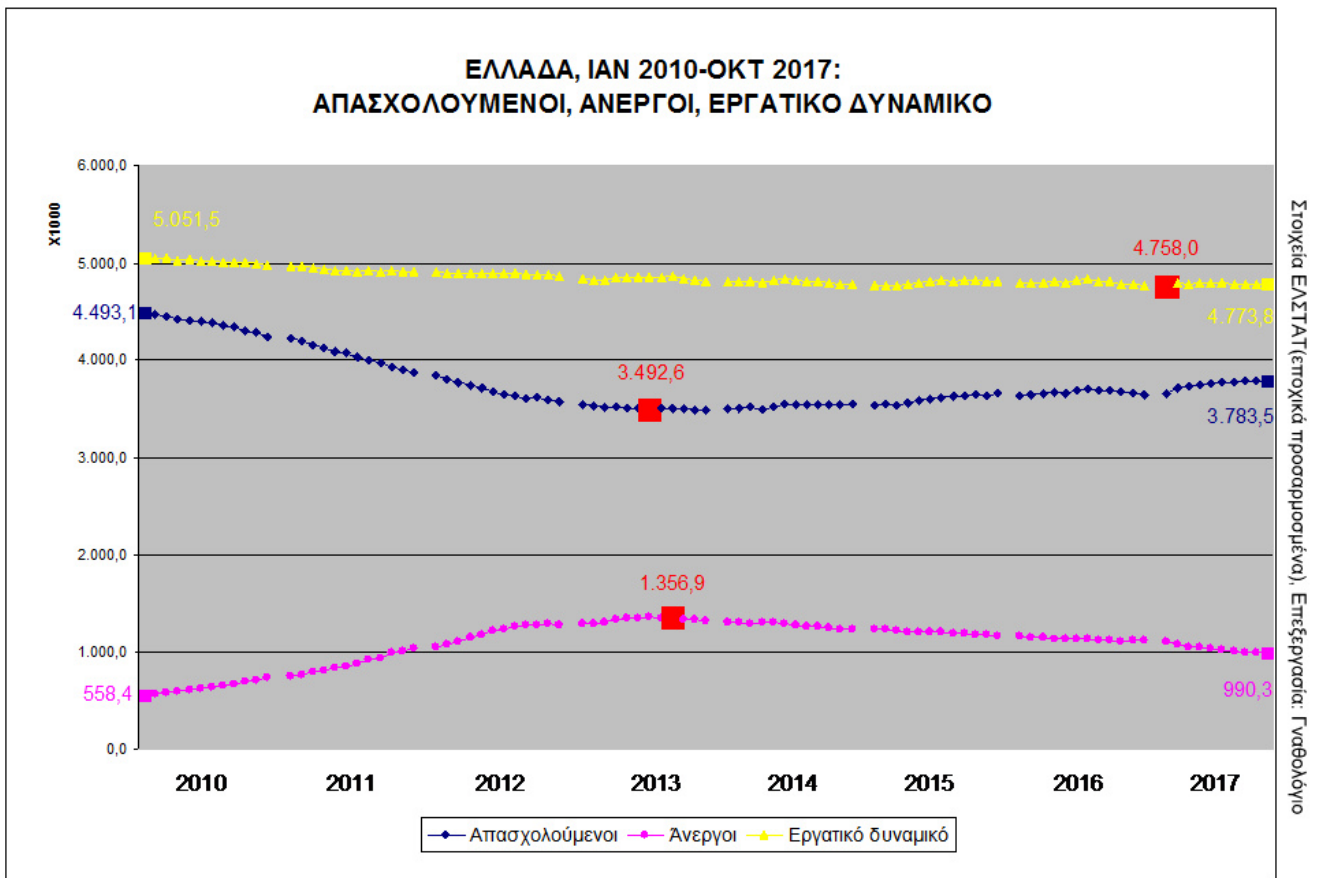

Του [Δημήτρη Τρικεριώτη](#)

Το 2013 ήταν η πιο σκληρή χρονιά της κρίσης για την απασχόληση στην χώρα μας. Τον Ιούλιο το πλήθος των εργαζομένων έφτασε στο χαμηλότερο σημείο και τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους η ανεργία βρέθηκε στο υψηλότερο σημείο. Μετά από περίπου τρισήμισι χρόνια κρίσης, ένα εκατομμύριο εργαζομένοι είχαν φύγει από την αγορά εργασίας - σχεδόν ό ένας στους τέσσερεις - και πάνω από 800.000 είχαν προστεθεί στη στρατιά των ανέργων.

Έκτοτε παρότι σε απόλυτους αριθμούς η ανεργία υποχώρησε κατά 380,000 θέσεις (47 τοις εκατό), η απασχόληση ανέκτησε μόλις τις 290.000 θέσεις (29 τοις εκατό) από αυτές που έχασε. Σαν αποτέλεσμα το εργατικό δυναμικό της χώρας συνέχισε να συρρικνώνεται ευρισκόμενο, τον Ιανουάριο του 2017, στο χαμηλότερο σημείο

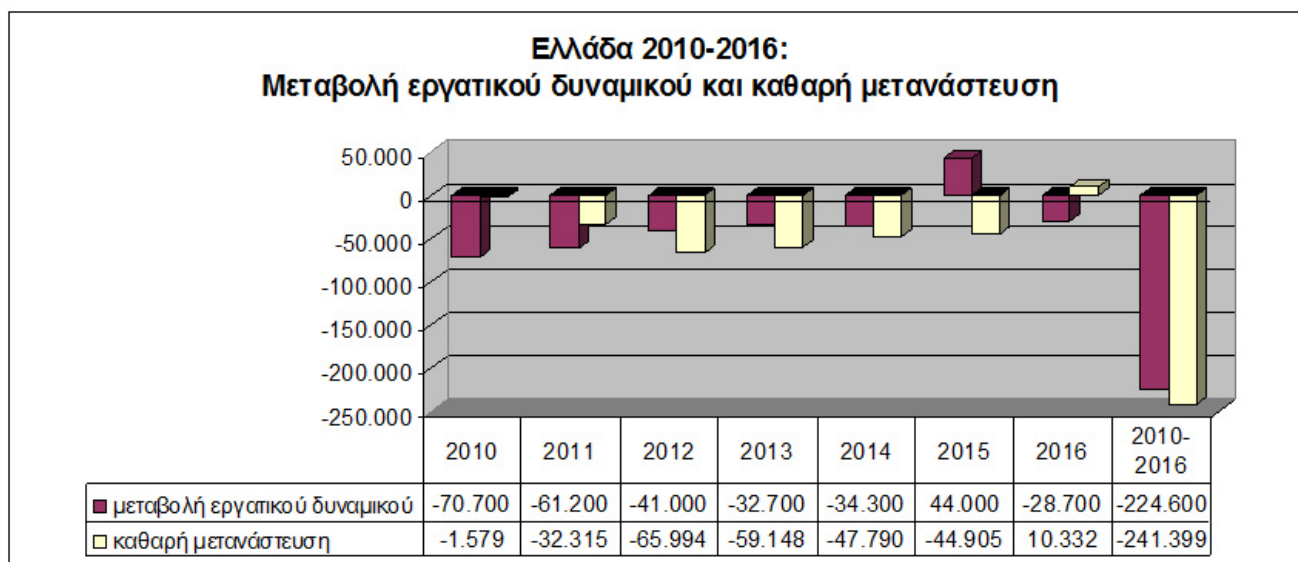
του (Γράφημα Εικόνας 1).

Εικόνα 1. Απασχολούμενοι, άνεργοι και εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα από τον Ιανουάριο 2010 μέχρι τον Οκτώβριο 2017([Δελτία Τύπου ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού](#)).

Κοινό το μυστικό ότι η μετανάστευση υπήρξε ο βασικός «συντελεστής συρρίκνωσης» του εργατικού δυναμικού. Οι αριθμοί έρχονται απλά να επιβεβαιώσουν το γεγονός της μεγάλης εξόδου που συμβαίνει τα τελευταία χρόνια, η οποία ποσοστιαία υπερβαίνει και εκείνη [της δεκαετίας του '60](#).

Στο γράφημα της Εικόνας 2 καταγράφεται πως αθροιστικά η καθαρή μετανάστευση υπερέβη τη μεταβολή του εργατικού δυναμικού που συνέβη στην χώρα από το 2010 μέχρι το 2016. Αν λάβουμε υπόψιν και το γεγονός ότι η ΕΛΣΤΑΤ το 2016 θεώρησε τους πρόσφυγες σαν εσωτερικούς μετανάστες, η συνολική καθαρή μετανάστευση πρέπει να έχει ήδη [φτάσει τις 300.000](#) (± 6 τοις εκατό του εργατικού δυναμικού απο την αρχή της κρίσης)!

(Στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ, Επεξεργασία Γναθολόγιο)

Εικόνα 2. Μεταβολή του εργατικού δυναμικού και καθαρή μετανάστευση στην Ελλάδα από το 2010 μέχρι το 2016 ([Δελτία Τύπου ΕΛΣΤΑΤ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού, Υπολογιζόμενος Πληθυσμός και Μεταναστευτικές Ροές](#)).

Εκείνη λοιπόν την περίοδο του 2013-2014, η απασχόληση έφτασε [στο «μεταπολεμικό ναδίρ»](#). Έκτοτε η κοινωνία αγωνίζεται μέσα σε ένα διαρκές μνημονιακό πλαίσιο λιτότητας, που υπαγορεύουν οι δανειστές και εφαρμόζουν οι κυβερνήσεις, να επιβιώσει, να επουλώσει τις πληγές της και να ανακάμψει. Οι αριθμοί έρχονται και εδώ να καταγράψουν την εναγώνια προσπάθεια που γίνεται στο «πολεμικό πεδίο» της εργασίας.

Από το 2013 σημειώνεται μια μικρή αλλά συνεχής αύξηση στο σύνολο των νέων προσλήψεων. Επίσης τα ισοζύγια των ροών απασχόλησης παραμένουν θετικά. Όσον αφορά την μορφή της εργασίας κυριαρχεί η αλλαγή του τοπίου υπέρ της μερικής και της εκ περιτροπής απασχόλησης. Στις νέες θέσεις εργασίας, η πλήρης απασχόληση έχει χάσει 8,7 ποσοστιαίες μονάδες μέσα σε τέσσερα χρόνια!(Πίνακας Εικόνας 3).

ΕΛΛΑΔΑ ΜΑΡΤΙΟΣ 2013 - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2017: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΑΠΟ ΕΡΓΑΝΗ					
ΕΤΟΣ	ΠΛΗΡΗΣ	ΜΕΡΙΚΗ	ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ	ΣΥΝΟΛΟ	ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΡΟΩΝ
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΕΩΝ ΠΡΟΣΛΗΨΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ %				
2017	1.083.418 (45,13%)	981.758 (40,89%)	335.222 (13,96%)	2.400.398	143.545
2016	969.965 (45,30%)	859.439 (40,10%)	313.570 (14,63%)	2.142.974	136.260
2015	805.064 (44,50%)	677.521 (37,44%)	326.967 (18,06%)	1.809.552	99.700
2014	775.221 (49,50%)	566.373 (36,16%)	224.545 (14,33%)	1.566.139	99.122
2013*	560.546 (53,80%)	386.513 (37,13%)	93.845 (9,01%)	1.040.904	133.488**

* Μαρτ-Δεκ, **Ιαν-Δεκ

(Επεξεργασία: Γναθολόγιο)

Εικόνα 3. Νέες προσλήψεις κατά τύπο απασχόλησης στην Ελλάδα από τον Μάρτιο 2013 μέχρι τον Δεκέμβριο 2017 ([Στατιστικά στοιχεία Ροών Μισθωτής Απασχόλησης Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ](#)).

Μια τέτοια μεγάλη αλλαγή στις μορφές απασχόλησης των νέων προσλήψεων ήταν επόμενο να αρχίσει να επηρεάζει την ισχύουσα κατάσταση και στο σύνολο των υφιστάμενων θέσεων εργασίας. Έτσι, από το 2015 μέχρι το 2017, η πλήρης απασχόληση υποχωρεί υπέρ της μερικής στο σύνολο των εργαζομένων του ιδιωτικού τομέα (Πίνακας Εικόνας 4). Εάν μάλιστα υπολογίσουμε την αλλαγή συνολικά από το 2013 μέχρι το 2017, η πλήρης απασχόληση από 79,76 τοις εκατό μειώθηκε στο 77,35 τοις εκατό, δηλαδή κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες μέσα σε αυτά τα τέσσερα χρόνια!

ΕΛΛΑΔΑ 2015-2017: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΑΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ (ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ, ΤΥΠΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΧΕΣ)									
ΕΤΟΣ	ΑΡΙΘ- ΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟ- ΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΙ ΣΕ >1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ		ΑΠΑΣΧΟ- ΛΗΣΗ ΠΛΗΡΗΣ	ΑΠΑΣΧΟ- ΛΗΣΗ ΜΕΡΙΚΗ	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΑΝΑ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩ)
			Αριθμός	%	%	%			
2017	1.824.437	1.903.480	79.043	4,2	77,35	22,65	1.869.926.380	1024,9	982,3
2016	1.702.524	1.771.084	68.560	3,9	77,52	22,48	1.805.191.818	1060,3	1.019,2
2015	1.619.845	1.673.732	53.887	3,2	77,55	22,45	1.651.049.244	1019,3	986,4

(Επεξεργασία: Γναθολόγιο)

Εικόνα 4. Αριθμός εργαζομένων, τύπος απασχόλησης και αποδοχές στο σύνολο των εργαζομένων στην Ελλάδα από το 2015 μέχρι το 2017 ([Στατιστικά στοιχεία Ρωών Μισθωτής Απασχόλησης Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ, Βλ. και ΕΙΔΙΚΑ ΤΕΥΧΗ](#)).

Όμως εκτός από τη μορφή της απασχόλησης, ένα άλλο ποιοτικό χαρακτηριστικό που αλλάζει είναι το επίπεδο των αποδοχών. Στον ίδιο Πίνακα παρατηρούμε ότι ενώ ο μέσος όρος των μηνιαίων αποδοχών εμφανίζεται αυξανόμενος, στην πραγματικότητα μένει σταθερός ή μειώνεται οριακά αν τον ανάγουμε κατά εργαζόμενο ή κατά θέση εργασίας. Διότι στον τελική εξίσωση πρέπει να υπολογίζουμε τον αριθμό των εργαζομένων και των θέσεων εργασίας.

Και εδώ είναι που προκύπτει ένα πολύ ενδιαφέρον εύρημα σχετικά με τον αυξανόμενο αριθμό εργαζομένων σε περισσότερες από μία επιχειρήσεις, ο οποίος από το 2015 μέχρι το 2017 αυξήθηκε κατά 46,7%! Με άλλα λόγια ο αριθμός εκείνων που αναγκάζονται να κάνουν περισσότερες από μία δουλειές για να επιβιώσουν, αυτοί και η οικογένειά τους!(Πίνακας Εικόνας 5).

ΕΛΛΑΔΑ 2017 ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2015: ΑΠΟ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΑΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΤΟΜΕΑ						
2017 ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ 2015	ΑΡΙΘ- ΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟ- ΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	ΕΡΓΑΖΟ- ΜΕΝΟΙ ΣΕ >1 ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΑΝΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟ ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ΜΕΣΟΣ ΜΗΝΙΑΙΟΣ ΟΡΟΣ ΑΝΑ ΘΕΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΕ ΕΥΡΩ)
ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΑΡΙΘΜΟΥ	204.592	229.748	25.156	218.877.136	5,67	-4,07
ΜΕΤΑΒΟΛΗ % ΠΟΣΟΣΤΟ	12,6%	13,7%	46,7%	13,3%	0,5%	-0,4%

(Επεξεργασία: Γναθολόγιο)

Εικόνα 5. Σύγκριση αριθμού εργαζομένων, θέσεων εργασίας και αποδοχών στο σύνολο των εργαζομένων στην Ελλάδα ανάμεσα στο 2017 και το 2015 ([Στατιστικά στοιχεία Ρούν Μισθωτής Απασχόλησης Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ, Βλ. και ΕΙΔΙΚΑ ΤΕΥΧΗ](#)).

Με δεδομένο λοιπόν ότι τα τελευταία τρία χρόνια στο σύνολο των εργαζομένων ο μέσος όρος των μηνιαίων αποδοχών κατά εργαζόμενο ή κατά θέση εργασίας έμεινε σταθερός ή μειώθηκε οριακά, ας εστιάσουμε τώρα την προσοχή μας στις κατηγορίες εργαζομένων που σύμφωνα με το ΕΡΓΑΝΗ αμείβονται με μικτές αποδοχές κάτω από 700 ευρώ μικτά, δηλ. α) κάτω από 500 ευρώ, β) από 501 μέχρι 600 ευρώ και γ) από 601 μέχρι 700 ευρώ.

Ο Πίνακας της Εικόνας 6 συμβάλλει στο να κατανοήσουμε τη σχέση αυτού του επιπέδου αμοιβών με τα όρια της φτώχειας στην χώρα μας, τα οποία από το 2010 μέχρι το 2016 διαρκώς αναπροσαρμόζονται προς τα κάτω, παρότι η ακρίβεια στα περισσότερα αγαθά παραμένει σε επίπεδα προ κρίσης. Στην πραγματικότητα τα καθαρά ποσά που προκύπτουν για αυτούς τους εργαζόμενους όχι μόνο κινούνται στα όρια της φτώχειας, αλλά για τους περισσότερους κάτω από αυτά.

ΜΗΝΙΑΙΕΣ ΑΠΟΔΟΧΕΣ (ευρώ)		ΜΗΝΙΑΙΟ ΟΡΙΟ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2016 (EUROSTAT, ευρώ)						
ΜΙΚΤΑ	ΚΑΘΑΡΑ	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010
<500	< ±420	375	376	384	420	476	550	600
501-600	± 421-504							
601-700	± 505-588							

(Επεξεργασία: Γναθολόγιο)

Εικόνα 6. Αντιπαραβολή των τριων κατώτατων κατηγοριών αποδοχών με όρια φτώχειας ([Στατιστικά στοιχεία Ροών Μισθωτής Απασχόλησης Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ, βλ. και ΕΙΔΙΚΑ ΤΕΥΧΗ](#) , [Eurostat, At-risk-of-poverty thresholds - EU-SILC survey](#)).

Και αλήθεια, πόσοι είναι αυτοί οι «φτωχοί εργαζόμενοι»; Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία του 2017 αυτές οι τρεις κατηγορίες συνιστούν συνολικά ποσοστό 42,5 τοις εκατό, αυξημένο κατά μία μονάδα σε σχέση με το 2015 (Πίνακας Εικόνας 7). Την μεγαλύτερη άνοδο παρουσιάζει η κατηγορία από 501-600 ευρώ μικτά(καθαρά ±421-504) με 1,5 ποσοστιαία μονάδα, ενώ αντίθετα η κατηγορία 601-700 ευρώ μικτά(καθαρά ±505-588) εμφανίζει μείωση κατά μισή ποσοστιαία μονάδα. Με άλλα λόγια και σε αυτές τις τρεις κατηγορίες της φτώχειας, από το 2015 μέχρι το 2017 γίνεται αναδιανομή επί το φτωχότερον!

ΕΛΛΑΔΑ 2015-2017: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΕΡΓΑΝΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ (ΚΑΤΑ ΕΙΔΟΣ ΓΙΑ ΑΠΟΔΟΧΕΣ ΜΕΧΡΙ 700 ΕΥΡΩ)				
ΕΤΟΣ	ΜΕΡΙΚΗ Ή ΕΚ ΠΕΡΙΤΡΟΠΗΣ (< 500 ευρώ)	ΠΛΗΡΗΣ (501- 600 ευρώ)	ΠΛΗΡΗΣ (601-700 ευρώ)	ΣΥΝΟΛΑ
	ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΠΟΣΟΣΤΟ %			
2017	413.285 (22,65%)	200.759 (11,00%)	162.510 (8,91%)	776.554 (42,5%)
2016	382.729,0 (22,48%)	176.256 (10,35%)	143.328 (8,42%)	702.313 (41,25%)
2015	363.710,0 (22,45%)	155.266 (9,59%)	151.887 (9,38%)	672.878 (41,42%)

(Επεξεργασία: Γναθολόγιο)

Εικόνα 7. Οι τρεις κατώτατες κατηγορίες αποδοχών κατά τύπο απασχόλησης ([Στατιστικά στοιχεία Ροών Μισθωτής Απασχόλησης Π/Σ ΕΡΓΑΝΗ, Βλ. και ΕΙΔΙΚΑ ΤΕΥΧΗ](#)).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Από την παραπάνω σύντομη ανασκόπηση των δεδομένων της απασχόλησης προκύπτουν τα εξής συμπεράσματα:

1. Παρότι μετά το 2013 προκύπτουν ολοένα και περισσότερες νέες θέσεις εργασίας αυτές χαρακτηρίζονται από αυξανόμενη αβεβαιότητα όχι μόνο για την απόκτηση, αλλά και για την διατήρησή τους. Αυτή η ανοδική τάση αβεβαιότητας σαν κυρίαρχη στις νέες θέσεις εργασίας σταδιακά επηρεάζει την κατάσταση και στο σύνολο των θέσεων εργασίας.

Είναι λοιπόν μισή αλήθεια να υπερτονίζεται η ποσοτική διάσταση στην αύξηση των θέσεων εργασίας και να παραβλέπεται το γεγονός της σταδιακής επικράτησης των ευέλικτων και προσωρινών μορφών απασχόλησης στο νέο εργασιακό τοπίο. Επίσης δεν πρέπει να συγχέεται η αναλογία πλήρους/μερικής απασχόλησης που ισχύει στο σύνολο των θέσεων εργασίας με την αναλογία που ισχύει στις νέες θέσεις εργασίας.

2. Παρότι τα τελευταία τρία χρόνια το σύνολο των αποδοχών παρουσιάζεται αυξημένο, οι αμοιβές κατά εργαζόμενο ή θέση εργασίας παραμένουν καθηλωμένες ή σε οριακή μείωση. Επιπλέον, περίπου οι μισές νέες θέσεις εργασίες εξασφαλίζουν αμοιβές που κινούνται ή περικλείονται στα όρια της φτώχειας. Σαν αποτέλεσμα, ο αριθμός των εργαζομένων που απασχολείται σε περισσότερες από μία εργασίες αυξάνεται σημαντικά.

Είναι λοιπόν τουλάχιστον ανακρίβεια, η αύξηση της μισθολογικής δαπάνης που έρχεται σαν φυσιολογικό επακόλουθο των αυξημένων θέσεων εργασίας να προβάλλεται σαν αύξηση των μέσων αποδοχών, όταν μάλιστα ο τελικός υπολογισμός κατά εργαζόμενο ή θέση εργασίας τεκμηριώνει στασιμότητα ή και μείωση.

3. Μια από τις καταστροφικές συνέπειες της μετανάστευσης τα χρόνια της κρίσης είναι η απώλεια πολύτιμων θέσεων επιστημόνων, αναγκαίων στην χώρα για μια στέρεη και παραγωγική διέξοδο από την κρίση. Αυτή η απώλεια είναι καθοριστική για την ποιότητα της απασχόλησης και δεν μπορεί να αναπληρωθεί μόνο ποσοτικά από την αξιοποίηση προσφύγων. Πόσω μάλλον όταν αυτή η μετανάστευση εκφράζει και εντείνει το ήδη ζωτικό δημογραφικό μας πρόβλημα.

Η αλήθεια λοιπόν είναι ότι με προσφορά τέτοιων αβέβαιων και φτωχών νέων θέσεων εργασίας, η μεγάλη μεταναστευτική έξοδος δεν πρόκειται να ανακοπεί. Κατά συνέπεια η αναπόφευκτη συρρίκνωση του εργατικού δυναμικού είναι αυτή που προς το παρόν θα περιορίζει την ανάκαμψη στην απασχόληση, ποσοτικά και ποιοτικά και ανεξάρτητα από την ύφεση της ανεργίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο πρωθυπουργός και η κυβέρνηση πρέπει να αποδεχθούν και να επικοινωνήσουν αλήθειες, όπως αυτές που αναφέρονται στο κείμενο διότι αυτές συνιστούν μια εξελισσόμενη πραγματικότητα την οποία η κοινωνία ήδη βιώνει και αποδέχεται, έστω σαν «κοινό μυστικό». Οι πολιτικοί πρέπει να δουλέψουν πάνω στο προφανές και το πραγματικό και να μην τα συγκαλύπτουν με ανακρίβειες και μισές αλήθειες, που δεν οδηγούν πουθενά.

Αν υπάρχει μέλλον για πολιτική σκέψη και δράση, δημοκρατία και ευημερία σε

αυτόν τον τόπο, ο δρόμος του περνά μέσα από την απάντηση στα παρακάτω τρία ερωτήματα:

Αποδοχή της λιτότητας και της ανισότητας με αναδιανομή της φτώχειας στο κάτω σκέλος της ψαλίδας ή δημιουργία νέου πλούτου με ίδιους κανόνες για όλους;

Αποδοχή του ξενιτεμού ή ενθάρρυνση της παλινόστησης σαν βασικής εγγύησης για στέρεη ανάκαμψη της απασχόλησης εξασφαλίζοντας πραγματικά κίνητρα, οικονομικά (χαμηλή φορολογία) και επιστημονικά (αξιοκρατία);

Αποδοχή του δημογραφικού μαρασμού ή γενναία απάντηση στην πρόκληση με σημαντική ενίσχυση όλων των οικογενειών με παιδιά, χωρίς τις όποιες περικοπές που επιβάλλει η λιτότητα των δανειστών;

Τίποτε περισσότερο και τίποτε λιγότερο.

Twitter: [@BlogGnathion](https://twitter.com/BlogGnathion)